06/03/2020

Ο Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος «Καιρός» για την αναθεώρηση των ΠΣ των Θρησκευτικών

/ Παιδεία και Πολιτισμός

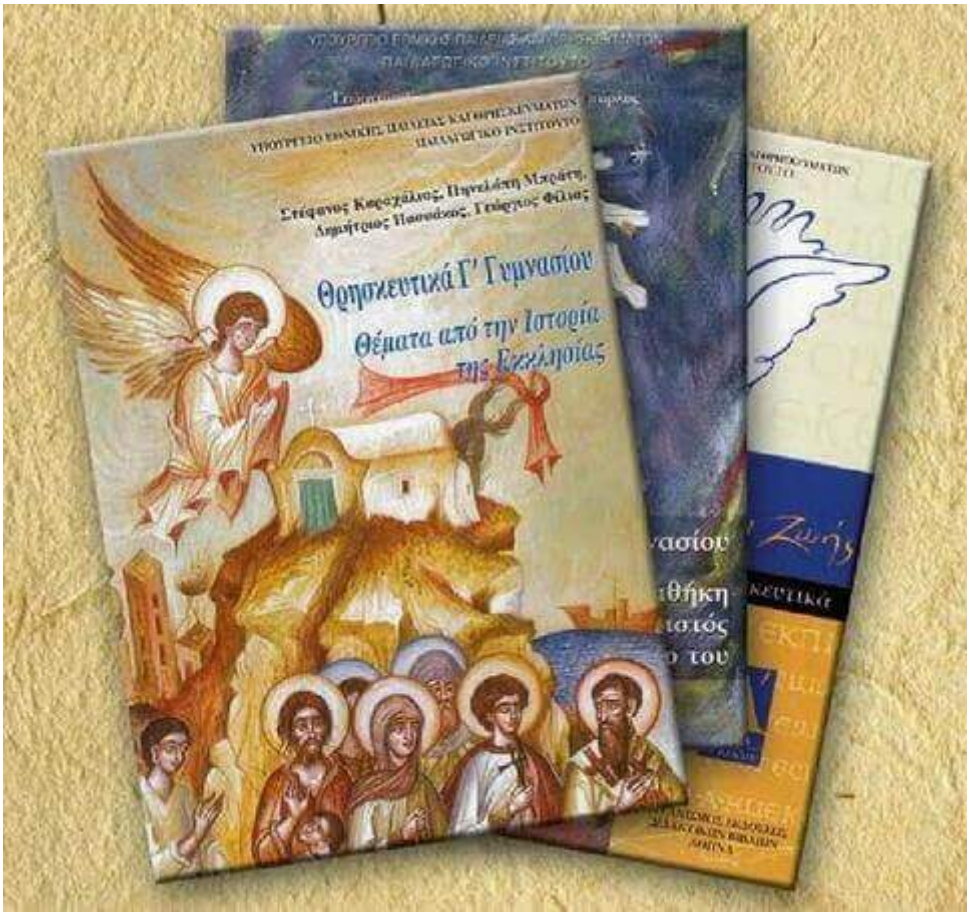

Δελτίο Τύπου με το οποίθο σχολιάζει την ανακοίνωση του ΙΕΠ για τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών, εξέδωσε ο Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος ΚΑΙΡΟΣ.

Μεταξύ άλλων αναφέρει:

“Σε μια εποχή ανοικτών προκλήσεων και μια κοινωνία η οποία συνεχώς μεταβάλλεται, το ΜτΘ θα έπρεπε να αποτελεί μια ανοικτή πρόσκληση και πρόταση διαλόγου για τη θρησκευτική πίστη, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την ηθική, τον πολιτισμό και την κοινωνία. Η θρησκευτική μάθηση απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους μιας εξαιρετικά πολύπλοκης και κρίσιμης εποχής που θέτει μείζονα ανθρωπολογικά ζητήματα. Η μορφωτική και θρησκευτική ανάπτυξή τους προϋποθέτει ένα ανοικτό περιβάλλον μάθησης, το οποίο θα θεμελιώνεται στην ελευθερία και στον διάλογο, όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα λειτουργούν ως σκεπτόμενα πρόσωπα, δεν θα αντιμετωπίζονται ως άβουλοι παθητικοί δέκτες της

γνώσης και δεν θα υφίστανται διαχωρισμούς ανάλογα με τη θρησκευτική τους ταυτότητα. Στο πλαίσιο αυτό, εκφράζουμε τον έντονο προβληματισμό μας σχετικά με το παρόν και το μέλλον της θρησκευτικής εκπαίδευσης στο σύγχρονο σχολείο, καθόσον το ΜτΘ τείνει να διαφοροποιηθεί από τους γενικούς σκοπούς και τη θεσμική λειτουργία της εκπαίδευσης και μάλιστα με επίκληση νομικών επιταγών".

Αναλυτικά το Δελτίο Τύπου:

Πριν από μερικές ημέρες είδε το φως της δημοσιότητας η εισήγηση της Επιστημονικής Επιτροπής, η οποία συγκροτήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής για τη συμμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών (ΠΣ) του μαθήματος των Θρησκευτικών (ΜτΘ), που ισχύουν από το 2017, με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ). Η εισήγηση αφορούσε πρωτίστως στην αναθεώρηση των ΠΣ, ενώ εκκρεμούν και άλλα ζητήματα που έχουν τεθεί από το ΣτΕ, από το Ευρωπαϊκό Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ). Το Υπουργείο Παιδείας αποδέχθηκε την πρόταση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής επί τη βάσει της εισηγήσεως της Επιτροπής και, ήδη, δημοσίευσε σε ΦΕΚ τα νέα ΠΣ των Θρησκευτικών Δημοτικού-Γυμνασίου και Λυκείου.

Όπως εξάγεται από τα σχετικά κείμενα, τα κύρια σημεία της αλλαγής είναι:

1. Τα ΠΣ των Θρησκευτικών αναθεωρούνται με στόχο τη συμμόρφωσή τους στις Αποφάσεις του ΣτΕ. Η Επιτροπή έκρινε προβληματική, για νομικούς, παιδαγωγικούς και πρακτικούς λόγους, την επιστροφή στα παλιά ΠΣ και στα βιβλία του 1998 και 2003-2006 και επέλεξε να εργαστεί «διορθωτικά» στα υφιστάμενα ΠΣ.
2. Ύστερα από εκτενείς αλλαγές στους γενικούς σκοπούς και στα διδακτικά θέματα κάθε τάξης, τα ΠΣ αποκτούν σαφώς ομολογιακό χαρακτήρα με κατηχητικό προσανατολισμό. Τα θρησκειολογικά θέματα συγκεντρώνονται σε διακριτές θεματικές ενότητες στην Γ΄ Γυμνασίου και στη Β΄ Λυκείου. Αρκετές θεματικές ενότητες αναδιοργανώνονται, μετακινούνται ή καταργούνται και εισάγονται νέες. Πολλά θέματα προέρχονται από τα προηγούμενα σχολικά βιβλία. Στο Λύκειο, όλα τα διδακτικά θέματα αναδιατυπώνονται και παίρνουν ομολογιακό περιεχόμενο. Στη Β΄ Λυκείου εντάσσεται μία θρησκειολογική θεματική ενότητα, με τίτλο «Τα κυριότερα θρησκεύματα».
3. Η διδακτική μεθοδολογία ακολουθεί, σε γενικές γραμμές, μεθόδους και τεχνικές που εισήγαγαν τα πρόσφατα ΠΣ. Σε κάθε θεματική ενότητα υπάρχουν προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, βασικά θέματα και ενδεικτικές δραστηριότητες. Ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να σχεδιάζει τη διδασκαλία του για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.

4. Οι Φάκελοι του μαθητή θα προσαρμοστούν στα νέα ΠΣ, σύμφωνα με τις αλλαγές που έγιναν.

Ο Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος «Καιρός», με προσήλωση στις ιδρυτικές και στις καταστατικές αρχές του, διατυπώνει τον έντονο προβληματισμό του για τις παραπάνω εξελίξεις, οι οποίες απέχουν από το όραμά μας για την αναβάθμιση της θρησκευτικής εκπαίδευσης. Ως επιστήμονες και ως παιδαγωγοί, καθώς και ως πολίτες αυτής της χώρας, θεωρούμε ότι οι πρόσφατες Αποφάσεις του ΣτΕ τείνουν να οδηγήσουν το ΜτΘ σε μια επικίνδυνη αντιπαιδαγωγική εκτροπή.

Σε μια εποχή ανοικτών προκλήσεων και μια κοινωνία η οποία συνεχώς μεταβάλλεται, το ΜτΘ θα έπρεπε να αποτελεί μια ανοικτή πρόσκληση και πρόταση διαλόγου για τη θρησκευτική πίστη, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την ηθική, τον πολιτισμό και την κοινωνία. Η θρησκευτική μάθηση απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους μιας εξαιρετικά πολύπλοκης και κρίσιμης εποχής που θέτει μείζονα ανθρωπολογικά ζητήματα. Η μορφωτική και θρησκευτική ανάπτυξή τους προϋποθέτει ένα ανοικτό περιβάλλον μάθησης, το οποίο θα θεμελιώνεται στην ελευθερία και στον διάλογο, όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα λειτουργούν ως σκεπτόμενα πρόσωπα, δεν θα αντιμετωπίζονται ως άβουλοι παθητικοί δέκτες της γνώσης και δεν θα υφίστανται διαχωρισμούς ανάλογα με τη θρησκευτική τους ταυτότητα.

Στο πλαίσιο αυτό, εκφράζουμε τον έντονο προβληματισμό μας σχετικά με το παρόν και το μέλλον της θρησκευτικής εκπαίδευσης στο σύγχρονο σχολείο, καθόσον το ΜτΘ τείνει να διαφοροποιηθεί από τους γενικούς σκοπούς και τη θεσμική λειτουργία της εκπαίδευσης και μάλιστα με επίκληση νομικών επιταγών.

Η οπισθοδρόμηση του ΜτΘ σε ένα σύστημα κλειστής ομολογιακής-κατηχητικής προσέγγισης εγκυμονεί κινδύνους για το καθεστώς της εκπαιδευτικής λειτουργίας του και για την εξυπηρέτηση της εκπαιδευτικής αποστολής του, ακόμη και με τη μορφή που την προσδιόρισε το ΣτΕ. Τελικά, οι Αποφάσεις του ΣτΕ ενδέχεται να οδηγήσουν στον αποκλεισμό, εκούσιο ή ακούσιο, μεγάλου μέρους των μαθητών από τη διδακτική γνωριμία με τη θρησκευτική παράδοση και την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου τους και μάλιστα στο όνομα της ανάπτυξης της ορθόδοξης θρησκευτικής συνείδησης! Το γεγονός είναι παράδοξο και συνάμα τραγικό.

Παραμένουμε αντίθετοι στη μετεξέλιξη του ΜτΘ σε ένα μάθημα κατηχητικού περιεχομένου, για ουσιώδεις θεολογικούς, παιδαγωγικούς και ευρύτερα εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς λόγους. Πρόκειται για έναν αναχρονισμό, που βασίζεται σε ξενόφερτα και πλέον παρωχημένα θεολογικά πρότυπα, τα οποία δεν είναι συμβατά με την ορθόδοξη παράδοση και με τα σύγχρονα παιδαγωγικά, κοινωνικά και επιστημονικά δεδομένα.

Επί του παρόντος θεωρούμε περιττό να επικεντρωθούμε σε επιμέρους πτυχές του έργου της Επιτροπής, χωρίς βέβαια να υποτιμούμε την προσπάθειά της να δώσει μια προσωρινά βιώσιμη λύση στα αδιέξοδα που δημιούργησαν οι Αποφάσεις του ΣτΕ. Παρά το γεγονός ότι στα νέα ΠΣ διασώζονται θέματα, μέθοδοι και υλικά από την προηγούμενη διδακτική προσέγγιση, για τα οποία εξακολουθεί να επείγει η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η εκτυλισσόμενη αλλαγή αποτελεί βήμα οπισθοδρόμησης και μετάλλαξης του ΜτΘ, καθότι συρρικνώνει τη μορφωτική αποστολή του και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την περαιτέρω αδρανοποίηση της δυναμικής του και τελικά την περιθωριοποίησή του. Επιπρόσθετα, είναι άκαιρη η αποτίμηση των λόγων για τους οποίους φθάσαμε ως εδώ, καθόσον όλοι γνωρίζουν τους υπαιτίους και τα γεγονότα.

Παρά ταύτα ο Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος «Καιρός» θα συνεχίσει και θα εντείνει τις προσπάθειές του για την παιδαγωγική και εκπαιδευτική αναβάθμιση του ΜτΘ, καθώς επίσης και για την ολόπλευρη υποστήριξη των θεολόγων-εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης στο άκρως απαιτητικό, αλλά και καίριας σημασίας για την κοινωνία και την πατρίδα μας έργο τους.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Χρήστος Καρακόλης

Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Γεώργιος Καπετανάκης

Δρ Θεολογίας